

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Műszaki Pedagógia Tanszék

Sajátos nevelési igényű hallgatók személyiség- tesztje és támogatása a felsőoktatásban

Készítette: Pólik Ádám
Mérnökstanár szakos hallgató

Konzulens: Dr. Kattein-Pornói Rita
Egyetemi adjunktus

Tudományos Diákköri Konferencia
Budapest, 2022

Tartalomjegyzék

1. Irodalomjegyzék	1
2. Függelék	3

1. IRODALOMJEGYZÉK

- (2022. október 21.). Forrás: Idegennyelv-oktatás nyelvtanulási nehézséggel küzdők számára: A diszlexia, diszgráfia felismerése:
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Idegennyelv-oktats_nyelvtanulsi_nehzsggel_kzdk_szmraV2/5_a_diszlexia_diszgrfia_felismerse.html
- (2023. január 2.). Forrás: Szegregáció-integráció-inklúzió:
http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/03_david_04_15/321szegregci__integraci__inklzi.html
- (2023. január 2.). Forrás: Első lépések az integráció/inklúzió felé: <http://downbaba.hu/blankalandozasok/hogyan-indultunk-el-az-integracio-inkluzio-fele/>
- (2023. január 2.). Forrás: DISZLEXIA, AZ OLVASÁS ZAVARA:
<http://ccdmures.ro/cmsmadesimple/uploads/file/rev8sp/invp/invp27.pdf>
- Ake Olofsson, A. A. (2012). *ScienceDirect*. Forrás: Learning and study strategies in university students with dyslexia: Implications for teaching:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812025347>
- Aladárné, S. (2000). Forrás: Matematikatanulási nehézségek, diszkalkulia:
http://real.mtak.hu/142540/1/AAPASM_27_from113to123.pdf
- Andrea, B. S. (2023. január 2.). *Diszlexia, diszgráfia és diszortográfia- az olvasás, az írás és a helyesírás zavara*. Forrás: https://eltesm-pecs.edu.hu/dok/2019/modszertani_fuzetek/2_diszek_lgo_DISZLEXIA_DISZGRAFI_A_DISZKALKULIA.pdf
- Andrea, M. K. (2020). *Útmutató az integrált és inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára*. Forrás: <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-az-integralt-es-inkluziv-oktatashoz.pdf>
- Beatrix, D. F. (2016). *Neveléstan*. Budapest: Typotop Kft.
- Bernáth László, N. K. (2015). *A tanulási stílus mérése*. Budapest, Magyarország.
- BME Hallgatói Szolgáltatási Igazgatóság. (2023. január 2.). Forrás: Tanulási zavarok, avagy diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia: <https://hszi.bme.hu/page/1020/>
- Debra M. Kagohara, J. S. (2012). *ScienceDirect*. Forrás: Research in Autism Spectrum Disorders: Teaching children with autism spectrum disorders to check the spelling of words: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1750946711001085>
- Debreceni Bárczi Gusztáv EGYMI. (2019). *Integrálok*. Forrás: SNI fogalma:
<https://integralok.webnode.hu/sni/>
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar. (2020). Forrás: Szakmai ajánlás a BTMN-vel küzdő gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatásához:
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
- László, D. T. (2004). *Pszichológiai vizsgálati módszerek a tanulók megismeréséhez*. Debrecen: Pedellus Tankönyvkiadó.
- Learning styles*. (2023. január 02). Forrás: A multiple intelligences approach:
<http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Pedagogia/84N%E1dasi/CD1/03/tanulmodszertan/08%20-%20Milyen%20intelligenci%E1val%20rendelkezem.htm>
- Margit, F. d. (2023. január 2.). *A pedagógiai diagnosztika elméleti és gyakorlati tartalmi megújítása*. Forrás:
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_pedagogiai_diagnosztika_elmleti_s_gyakorlati_tartalmi_megjtsaV2/241_a_sajtos_nevelsi_igny.html
- Márta, H. H.-M. (2011). *A sajátos nevelési igény jelenléte a Pannon Egyetemen*. Veszprém.

- Mokhles, S. S. (2012). *ScienceDirect*. Forrás: Educational designing based on assignment-process approach and investigation of its role on reduction learning disabilities of students having mathematics disorder: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812013298>
- Net Jogtár*. (2023. január 02.). Forrás: 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>
- Oktatási Hivatal*. (2023. január 2.). Forrás: Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához: https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
- Péter, M. (2013). Forrás: Töprengés az élménypedagógiáról: http://epa.niif.hu/03900/03976/00022/pdf/EPA03976_magiszter_2013_02_090-094.pdf
- Sajátos nevelési igény problémaköre*. (2023. január 02.). Forrás: http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mesterseg/1121_a_sajtos_nevelsi_igny_problmakre.html
- Tudományegyetem, E. L. (2023. január 2.). *Studocu*. Forrás: Neveléstudományi és didaktikai alapok: <https://www.studocu.com/hu/document/eotvos-lorand-tudomanyegyetem/pedagogia-i-neveleselméleti-es-didaktikai-alapok/sajatos-nevelési-iganyu-sni-tanulo/20255406>

2. FÜGGELÉK

Az interjú szöveges változata Wíg Ottóval:

[Ádám]: -Szia Ottó! Köszönöm, hogy eljöttél.

[Ottó]: -Szia! Semmiség, nem esett nehezemre!

[Ádám]: -Mi a teljes neved pontosan?

[Ottó]: -Wíg Ottó.

[Ádám]: -Hol és mikor születted pontosan?

[Ottó]: -2002, Szekszárd

[Ádám]: -Mikor kezdted meg pontosan az egyetemi tanulmányaidat és milyen szakon vagy?

[Ottó]: -Budapesti XY Egyetem gépészmérnöki kar hallgatója vagyok, 2021 szeptember elsején kezdtem hivatalosan a mechatronikai mérnök alapképzésemet.

[Ádám]: -Mi a sajátos nevelési igényed pontos meghatározása?

[Ottó]: -Vizsgálatomnak eredményei nem tükröztek részképességre utaló specifikus tüneteket. Eredményeim elemzése, azonban a figyelmi folyamatok szervezésének, fenntartásának zavarására utaltak. Az eredményem szerint fluktuáló a figyelmem, ez az eredményességet rontja, mely időkorlát felállítása estén további teljesítményromláshoz vezethet. Emiatt adott esetben a valós teljesítményem alatt produkálhatok. A vizsgálati eredmények alapján beilleszkedési – tanulási – magatartási nehézséget állapítottak meg, ez azonban megfelelő megsegítéssel korrigálható valamelyest.

[Ádám]: -És mikor derült ki hivatalosan az SNI okozta nehezebb körülményed?

[Ottó]: -2020 február harmadikán kaptuk meg a vizsgálat eredményét. Alapvetően is volt az osztályunkban párt tanuló, akik köztudottan rendelkeztek nehezebb körülményekkel. Emiatt szereztem tudomást egyáltalán az ehhez szükséges vizsgálatok létezéséről. Korábban már tapasztaltam, hogy kis időközökkel is változott a teljesítményem, nagyon jó és nagyon rossz teljesítményem is volt néha, ez természetesen rossz érzéssel töltött el ilyenkor. Tehát összességben én kezdeményeztem otthon, hogy vizsgáljanak meg.

[Ádám]: -Vannak testvéreid? És ha igen milyen idősök?

[Ottó]: Igen-igen, egy darab lány tesóm van, ő pár évvel fiatalabb nálam.

[Ádám]: -Ő is örökölt esetleg a rád jellemző hátráltató körülményekből?

[Ottó]: -Sajnos valamilyen szinten igen, ő a számok világában van hátrányosabb helyzetben, emiatt felmentéssel is rendelkezik.

[Ádám]: -Érettségi tárgyakból miket választottál, plusz hogyan tudtál ott teljesíteni?

[Ottó]: -Igazából helyzetemhez mérten teljesen, de az átlaghoz viszonyítva is szép eredményt értem el, minden tárgyam ötös osztályzatú lett, az idegennyelvem az angol volt, valamint a választható tárgyam volt egyedül emelt szintű, ez a fizika volt.

[Ádám]: -Egyetemen a sajátos nevelési igény okozta nehézségek miatt kapott engedmények mik pontosan számodra? (például: plusz idő, szóbeli felelet, stb.)

[Ottó]: -A vizsgálat során ezt is írásba foglalták, az eredményem alapján 30%-os plusz idő a segítő körülmény számomra.

[Ádám]: -Egyetem előtti iskolának mi volt a neve és típusa (például gimnázium, technikum, stb.)?

[Ottó]: -Garay János Gimnázium és gimnázium

[Ádám]: -Középiskola alatt értek nehézségek a tanulás vagy az iskolai lét kapcsán az SNI miatt?

[Ottó]: -Nem volt szerencsére semmilyen kiugró nehézség, a tanárok pozitívan álltak hozzám és társaimhoz, ezáltal sikerült leküzdenem a hátrányokat, és év végén mindig elégedett tudtam lenni az eredményeimmel. Végig négyes és ötös osztályzatokat kaptam.

[Ádám]: - Pontosan milyen segítségek voltak, amit a középiskola alatt kaptál az SNI miatt? (ez lehet bármilyen formájú támogatás, plusz óra, plusz idő, akármi)

[Ottó]: -Az alapvető empátia mellett, csak a plusz időt kaptam.

[Ádám]: -Egyetem alatt értek nehézségek a tanulás vagy az iskolai lét kapcsán az SNI miatt?

[Ottó]: -Nem voltak igazán másabb nehézségek, mint eddig. A tanárok is elfogadóak voltak, de ritkán kaptam közvetett bírálatot a plusz időm miatt tanári vagy diák oldalról, de ezek elenyészőek voltak a támogató hangok mellett.

[Ádám]: -Milyenek a segítségek, amiket az egyetem alatt kapsz az SNI miatt? (ez lehet bármilyen formájú támogatás, plusz óra, plusz idő, akármi)

[Ottó]: -A plusz 30% időt kapom meg a zárhelyiken a szükséges dokumentum felmutatása után.

[Ádám]: -Térjünk kicsit el a segítségek irányába. Hogyan kerültél be a k. programba (hogyan jutott tudomásodra, stb.)?

[Ottó]: -Alapvetően a Kármán Tódor Kollégiumban lakom év közben vagy egy itteni, vagy egy egyetemi kör email alkalmával futottam össze a k. program fogalmával, ezután kutattam utána, pontosan mit is takar ez.

[Ádám]: - És mi a véleményed a K. programról általánosan?

[Ottó]: -Nagy segítség a nehézséggel küzdő diákoknak, így számomra is, örülök, hogy megtaláltam!

[Ádám]: -Mi a véleményed a K. program keretein belül kapott segítségről (mennyire hasznos, mennyire gördülékeny, stb.)?

[Ottó]: -Rendkívül hasznos és hatékony, kellően laza, így az időpontok kiválasztása is gördülékenyebb. Jó, hogy nincs szigorú keretek közé rendelve, így össze lehet egyeztetni az egyetemi órákkal.

[Ádám]: -Még egy utolsó gondolat. Mit gondolsz, hogyan lehetne még jobban segíteni tanulmányaidat, vagy más SNI-vel rendelkező hallgató tanulmányait akár középiskolai akár egyetemi szinten?

[Ottó]: - Több szóbeli számonkérés, így csökkentve le a vizsga időt és növelve a kérdezett tananyag mennyiségét.

[Ádám]: -Akkor is vállalnád ezt, ha ez azt jelentené, hogy sűrűbben kérnek számon tőled rövidebb tananyag részeket szóban?

[Ottó]: -Szerintem akkor is hasznosabb lenne, mert bár a szóbeli kommunikációnk egyértelműen fejlődne, de mindenképpen valamilyen kombinált forma lenne a célravezető, mivel visszafejlődne az írásos kommunikációnk úgymond, ha nem kellene írásban is számot adnunk tudásunkról.

Az interjú szöveges változata Pénz Dénessel:

[Ádám]: -Szia Dénes! Köszönöm, hogy eljöttél.

[Dénes]: -Szia! Semmiség, szívesen segíték!

[Ádám]: -Mi a teljes neved pontosan?

[Dénes]: -Pénz Dénes.

[Ádám]: -Hol és mikor születted pontosan?

[Dénes]: -1995, Budapest

[Ádám]: -Mikor kezdted meg pontosan az egyetemi tanulmányaidat és milyen szakon vagy?

[Dénes]: -Kezdetben az ELTE keretein belül tanultam történelem szakon, itt 2021-ben végeztem, ezután kezdtem meg a Budapesti XY Egyetem vegyész és biomérnöki karán, 2021 szeptember elsején a vegyészmérnöki alapképzésemet.

[Ádám]: -Mi a sajátos nevelési igényed pontos meghatározása?

[Dénes]: -Diszgráfiát állapítottak meg nálam.

[Ádám]: -És mikor derült ki hivatalosan az SNI okozta nehezebb körülményed?

[Dénes]: -2003 környékén állapították meg, mert az óvoda pedagógusok figyelték meg, hogy eltérő a viselkedésem tanulás közben, illetve a gyermektársaimmal.

[Ádám]: -Vannak testvéreid? És ha igen milyen idősök?

[Dénes]: Igen-igen, egy darab fiú tesóm van, ő pár évvel fiatalabb nálam.

[Ádám]: -Ő is örökölt esetleg a rád jellemző hátráltató körülményekből?

[Dénes]: -Nem-nem, neki semmilyen problémája nincsen.

[Ádám]: -Érettségi tárgyakból miket választottál, plusz hogyan tudtál ott teljesíteni?

[Dénes]: -Magyarból és történelemből, valamint angolból számítógépen írhattam azokat a feladatokat, amelyeknél ez szükséges volt, valamint a helyesírást nem ellenőrizték. Ezen felül kaptam plusz időt is. Az alaptantárgyakon kívül kémiát választottam még, de ezután maradtam egy évet technikus képzésen, ezután szakmai tárgyból is érettségiztem. Ezen felül első alkalommal volt még angol célnyelvi civilizáció tantárgyam is, valamint matematikából angolul teljesítettem a feladatsort. A vegyészismeretek és az angol emelt szinten lett teljesítve.

[Ádám]: -Egyetemen a sajátos nevelési igény okozta nehézségek miatt kapott engedmények mik pontosan számodra? (például: plusz idő, szóbeli felelet, stb.)

[Dénes]: -A vizsgálat során ezt is írásba foglalták, az eredményem alapján 30%-os plusz idő a segítő körülmény számomra, valamint a helyesírásomat sem nézhetik, valamint a szóbeliknél segítőkészbeknek kell lenniük a tanároknak (ábrázolni, rajzolni, leírni nekik, ha kérem).

[Ádám]: -Egyetem előtti iskoládnak mi volt a neve és típusa (például gimnázium, technikum, stb.)?

[Dénes]: -Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum Petrik Lajos Kéttanításnyelvű Technikum

[Ádám]: -Középiskola alatt értek nehézségek a tanulás vagy az iskolai lét kapcsán az SNI miatt?

[Dénes]: -Ez az iskola egy elit intézmény, így a bent maradásnak erős követelményei voltak, nem volt egyszerű a haladási tempót felvenni. Az első 1-2 év volt a nehezebb, de aztán belerázódtam, ezután már teljesen sikerült elérni azokat az osztályzatokat, amiket elvártam magamtól. Hozzá tartozik, hogy volt egy nulladik évem is, ez egy nyelvi előkészítő volt gyakorlatilag. A tanárok reakciói vegyesek voltak, elutasítást is kaptam, azonban pozitív, erőt felüli segítőkészséggel is szembesültem.

[Ádám]: -Pontosan milyen segítségek voltak, amit a középiskola alatt kaptál az SNI miatt? (ez lehet bármilyen formájú támogatás, plusz óra, plusz idő, akármi)

[Dénes]: -Erre nem teljesen emlékszem, plusz idő nem volt, maximum a helyesírást nem nézték, néha tartottak plusz korrepetálást számomra, de már minimálisan emlékszem.

[Ádám]: -Egyetem alatt értek nehézségek a tanulás vagy az iskolai lét kapcsán az SNI miatt?

[Dénes]: -Középiskolához hasonlóan az órák hossza nehéz számomra, a végén már nehezebben koncentrálok. A tanárok megértőbbek voltak alapjáraton, azonban a zárthelyiken felügyelő személyek nem mindig értesülnek a plusz körülményemről, ez okoz néha kellemetlen pillanatokat.

[Ádám]: -Milyenek a segítségek, amiket az egyetem alatt kapsz az SNI miatt? (ez lehet bármilyen formájú támogatás, plusz óra, plusz idő, akármi)

[Dénes]: -A plusz 30% időt kapom meg a zárthelyiken a szükséges dokumentum felmutatása után, valamint a helyesírás mellőzését.

[Ádám]: -Térjünk kicsit el a segítségek irányába. Hogyan kerültél be a K. programba (hogyan jutott tudomásodra, stb.)?

[Dénes]: -Egyetemre való jelentkezésemkor kaptam egy konkrét emailt, mivel már korábban is SNI-s voltam. A tájékoztató email keltette fel az érdeklődésem gyakorlatilag. De ez nem egy célzott email volt, mindenkinek elküldték.

[Ádám]: - És mi a véleményed a K. programról általánosan?

[Dénes]: -Nagyon pozitív, hogy próbálnak segíteni a hallgatóknak, felkészültek az információkból, jó törekvés, nagyon tetszik is. Egy tanár csak a saját szemszögét tudná elmondani,

de egy hallgató nézőpontja másik oldalról közelít általában, így jobban megérthető összességben ugyan az a probléma.

[Ádám]: -Mi a véleményed a K. program keretein belül kapott segítségről (mennyire hasznos, mennyire gördülékeny, stb.)?

[Dénes]: -Számomra nagyon sokat segített, mivel tudtam, hogy kaphatok, van lehetőség egyéb segítségre, nagyon jó egy plusz támasz különböző módokon.

[Ádám]: -Még egy utolsó gondolat. Mit gondolsz, hogyan lehetne még jobban segíteni tanulmányaidat, vagy más SNI-vel rendelkező hallgató tanulmányait akár középiskolai akár egyetemi szinten?

[Dénes]: - Ha a tanároknak lenne kiadott korábbi zárthelyi dolgozata mintának, illetve rendelkezésre álló jegyzet vagy diasor, az nagyban segíteni a készülést, nem lenne bizonytalanság. Természetesen ezek néha előfordulnak már most is, hogy rendelkezésre állnak, de nem mindig sajnos. Valamint, ha az SNI-s tanulóknak lehetne megajánlott jegyeket szerezni mindig, a vizsgák sokszor nagyon nagy terjedelműek és viszonylag specifikusan kéri vissza, tükrözve a gondolkodásmódot. A megajánlott jeggyel akár kisebb anyagrészekből számot adni tudásunkról könnyebb lenne. Emellett némileg az SNI-hez való hozzáálláson, megfogalmazáson is lehetne javítani. A tanárok általában nem tudják mi az SNI, nem ismerik.

Az interjú szöveges változata Fenyves Nórával:

[Ádám]: -Szia Nóra! Köszönöm, hogy eljöttél.

[Nóra]: Szia!

[Ádám]: -Mi a teljes neved pontosan?

[Nóra]: -Fenyves Nóra

[Ádám]: -Hol és mikor születtél pontosan?

[Nóra]: Óbudán, 2000-ben.

[Ádám]: -Mikor kezdted meg pontosan az egyetemi tanulmányaidat és milyen szakon vagy?

[Nóra]: fűű... 2018-ban, és ipari termék és formatervező mérnökin.

[Ádám]: -Mi a sajátos nevelési igényed pontos meghatározása?

[Nóra]: -Átlag alatti adatfeldolgozóképeséssel rendelkezem, azaz lassabban értek meg dolgokat és lassabban dolgozok. Kb gyatrább a CPU-m, mint másnak.

[Ádám]: -És mikor derült ki hivatalosan az SNI okozta nehezebb körülményed?

[Nóra]: 12. osztályban mikor a matektanárnőm azt mondta, hogy ilyen lassú feladatmegoldással elég bajos lesz leérettségiznem, de abszolút segítőkész volt, tőle tudtam meg, hogy pontosan hova kell mennem emiatt. Ezután végeztünk el a pedagógiai szakszolgálatnál egy vizsgálatot.

[Ádám]: -Vannak testvéreid? És ha igen milyen idők?

[Nóra]: -Van egy ikrem, de nem, nem hasonlítunk egyáltalán. Kétpetéjű ikrek vagyunk.

[Ádám]: -Ő is örökölt esetleg a rád jellemző hátráltató körülményekből?

[Nóra]: -Tudtommal nem.

[Ádám]: -Érettségi tárgyakból miket választottál, plusz hogyan tudtál ott teljesíteni?

[Nóra]: -Nyelvnek angolt, meg előrehozottaztam informatikából. Nekem még nem kellett emeltezni semmiből és nem is éreztem rá késztetést sem, de ha kellett volna akkor tuti a történelmet választottam volna. Minden tárgyam jeles lett kivéve a magyar nyelv és irodalmat, az 3-as lett talán. A szóbelijeimre meg sorra dicsérő emléklapot kaptam.

[Ádám]: -Egyetemen a sajátos nevelési igény okozta nehézségek miatt kapott engedmények mik pontosan számodra? (például: plusz idő, szóbeli felelet, stb.)

[Nóra]: Rendre +30% időtöbbletet kaptam.

[Ádám]: -Egyetem előtti iskolának mi volt a neve és típusa (például gimnázium, technikum, stb.)?

[Nóra]: Vajda Péter Evangélikus Gimnázium. Egy mezei gimi volt.

[Ádám]: -Középiskola alatt értek nehézségek a tanulás vagy az iskolai lét kapcsán az SNI miatt?

[Nóra]: -Sosem engedték, hogy végig írjam a matematika dolgozataimat, mindig kihúzták a kezem alól. Na az baromi idegesítő volt és igazságtalannak is éreztem. Akkor kezdett el frusztrálni az, hogy minek kell időre feladatot megoldani. De miután kiderült a hátrányom, az időtöbbletet megadta mindenki.

[Ádám]: - Pontosan milyen segítségek voltak, amit a középiskola alatt kaptál az SNI miatt? (ez lehet bármilyen formájú támogatás, plusz óra, plusz idő, akármi)

[Nóra]: Eleinte semmi mert későn ismerték ezt fel, addig kb. elkönnyveltek gyengén teljesítőnek. Utána viszont kaptam időtöbbletet szintén, amitől sokkal jobbak is lettek az osztályzataim

[Ádám]: -Egyetem alatt értek nehézségek a tanulás vagy az iskolai lét kapcsán az SNI miatt?

[Nóra]: Csak az, hogy minden egyes oktatómnak ezt el kellett magyaráznom, egyesével értesíteni őket minden ZH és vizsga előtt, és az, hogy vagy fogyatékosnak néztek, vagy hangosan felhívták rám a figyelmet, hogy én időtöbblet meg tanulási zavar miatt írhatom tovább és ne jelentse fel senki a ZH-t felügyelő oktatót. Na ez a rész nagyon kellemetlen volt, de eltörpült a pozitív hatásai mellett.

[Ádám]: -Milyenek a segítségek, amiket az egyetem alatt kapsz az SNI miatt? (ez lehet bármilyen formájú támogatás, plusz óra, plusz idő, akármi)

[Nóra]: Kaptam magam mellé tanulótársakat, akik rendre felsőbb évesek voltak és nagyon jól átsegítettek a rosszabb tárgyaimon. Ahelyett, hogy teljesen egyedül kellett volna megküzdennem ezekkel a „nesze semmi fogd meg jól” hivatalos jegyzetekkel, példatárakkal és segédanyagokkal, így vezetve voltam és fel tudtam készülni minden akadályra.

[Ádám]: -Térjünk kicsit el a segítségek irányába. Hogyan kerültél be a K. programba (hogyan jutott tudomásodra, stb.)?

[Nóra]: Mikor érvényesíttetni akartam az időtöbbletemet itt az egyetemen, akkor mondta a HSZI-s nő, hogy amúgy van egy ilyen program a tanulási nehézséggel élőknek.

[Ádám]: - És mi a véleményed a K. programról általánosan?

[Nóra]: Nagyon barátságos és áldásos. Ez egy olyan fantasztikus dolog, amit szerintem ki kellene terjeszteni azokra is, akiknek nincs tanulási nehézségük mert összehozza az egyetem a hallgatóit, hogy egymást segítsék, ráadásul jobban tanulnak így.

[Ádám]: -Mi a véleményed a K. program keretein belül kapott segítségről (mennyire hasznos, mennyire gördülékeny, stb.)?

[Nóra]: Baromira, enélkül nem tudtam volna egyből átmenni a számolás és absztrakt tárgyaimon.

[Ádám]: -Még egy utolsó gondolat. Mit gondolsz, hogyan lehetne még jobban segíteni tanulmányaidat, vagy más SNI-vel rendelkező hallgató tanulmányait akár középiskolai akár egyetemi szinten?

[Nóra]: Azzal lehetne, ha elfogadottabb és ismertebb lenne a Sajátos Nevelési Igény és nem néznének ki az oktatóim. Illetve, hogy ha minél előbb és hatékonyabban diagnosztizálnák az SNI-s diákokat.

[Ádám]: -Akkor is vállalnád ezt, ha ez azt jelentené, hogy sűrűbben kérnek számon tőled rövidebb tananyag részeket szóban?

[Nóra]: igen, ez nem tűnik rosszabbnak, mint ha minden félévben 2 alkalommal tennék írásban.

Az interjú szöveges változata Eszenyi Kálmánnal:

[Ádám]: -Szia Kálmán! Köszönöm, hogy eljöttél.

[Kálmán]: Szia, szép napot neked!

[Ádám]: -Mi a teljes neved pontosan?

[Kálmán]: Eszenyi Kálmán

[Ádám]: -Hol és mikor születél?

[Kálmán]: Budapest, 1979.12.22.

[Ádám]: -Milyen tanulmányokat végeztél korábban (egyetem, főiskola, OKJ, stb.)?

[Kálmán]: Szociálpolitika szakon végeztem az ELTE-n. Ez még osztatlan képzési rendszer volt és egyetemi diplomának minősül.

[Ádám]: -Mikor és hogyan kerültél a Budapesti XY Egyetem kötelékeibe?

[Kálmán]: 2020. szeptemberében kezdtem itt dolgozni esélyegyenlőségi koordinátorként.

[Ádám]: -Korábban is foglalkoztál sajátos nevelési idényű gyerekekkel?

[Kálmán]: Korábban dolgoztam a Mozgássérült Emberek Rehabilitációs Központjában egy pályázat keretében és önkéntesként is foglalkoztam mozgássérült fiatalok segítségével. Emellett kb. 2 évig dolgoztam egy olyan civil szervezetnél, amit autizmussal élő fiatalok szülei alapítottak.

[Ádám]: -Van-e esetleg konkrét ok, motiváció, személyes érintettség, hogy elkezdted sajátos nevelési igényű gyerekekkel foglalkozni?

[Kálmán]: SNI-s gyerekekkel sosem foglalkoztam, csak fiatalokkal és felnőttekkel. Van valamennyi személyes érintettségem. Az egyik rokonom, aki távolabbi hozzátartozó, de nagyon meghatározó volt számomra gyerekként, kerekesszékes. Én őt sosem láttam olyan valakinek, aki segítségre szorul, vagy „nem teljes értékű” ember. Nagyon meglepődtem, amikor a társadalomban negatív hozzáállással találkoztam a fogyatékos emberekkel kapcsolatban: sajnálat, lenézés, negatív elképzelések arról, hogy mire képes egy fogyatékos ember, stb. Szerintem ez egy adottság, hogy én teljes értékűnek látom őket, nem akarok folyton segíteni rajtuk. Segíteni

valakinek abban, amire megkér, vagy folyamatosan éreztetni vele, hogy ő erre meg arra biztosan nem képes egyedül, stb. az nagyon más dolog.

Szintén személyes érintettségnek lehet tekinteni, hogy gyerekkorom óta zavart az, ha bizonyos embereket megbélyegeznek, vagy nem adnak nekik ugyanolyan lehetőségeket az életben, mert valamilyen csoporthoz tartoznak. Lehet ez bőrszín, vagy társadalmi státusz, vagy éppen a fogyatékoság. Ezért is jöttem erre a pályára, a szociális területre, mert egyenlőbb és befogadóbb társadalomban szerettem volna élni. Azért szerettem volna a munkámban is tenni, hogy mindenki megkapja ugyanazt az esélyt a teljes életre.

[Ádám]: -Elmondanád légyszíves a saját gondolataiddal, hogy a K. Program miként is működik, mi a célkitűzése, milyen eszközökkel/szakemberekkel próbál segíteni, stb.?

[Kálmán]: A korrepetálást bármelyik fogyatékos, tanulási zavarral, vagy egészségügyi problémával élő hallgató kérheti esélyegyenlőségi regisztrációt követően. Korlátot csak azt jelent, hogy találunk-e olyan korrepetitort, aki ösztöndíjért cserében vállalja a kérvényező hallgató tanítását. Fontos része a programnak, hogy a korrepetitorok képzésben részesülnek és folyamatos szakmai támogatást kapnak a HSZI Esélyegyenlőségi csoportjától. Az előző félévben szupervíziós csoportot is tudunk tartani, ahol a gyakorlatban felmerülő kérdéseiket teheték fel a korrepetitorok.

Ami még nagy eredmény szerintem, hogy volt olyan példa is, amikor korábban korrepetált hallgató lett korrepetitor.

[Ádám]: -Milyen „beosztásod” van a Programon belül, milyen feladatokat látsz el a hétköznapiak során, munkád során?

[Kálmán]: Én végzem az adminisztrációs feladatokat (pályázat kiírása, bírálat előkészítése, szerződéskötés, elszámolások ellenőrzése, egyeztetés a pénzüggel, félév végén megbeszélésem minden résztvevővel a tapasztalatait és összegzem a válaszaikat, beszámolót készítek), ellátom a szakmai felügyeletet (képzést tartok, szupervíziós csoport vagy egyéni megkeresés során segítséget adok a korrepetitoroknak), toborzás – új hallgatók bevonása,

[Ádám]: -Van-e esetleg tudomásod arról, hogy a K. Program mióta működik a Budapesti XY Egyetemen, illetve pontosan mi vagy ki teszi ezt lehetővé (állam, EU, maga az egyetem, stb.)?

[Kálmán]: 2015-16-os tanévből találtam dokumentumokat, úgy hiszem, azóta működik a program. A finanszírozását abból a kiegészítő normatívából tudjuk megteremteni, amit az állam

fizet a fogyatékos hallgatók után. De például az én és a munkatársaim bérét, munkáját az egyetem fizeti.

[Ádám]: -Más egyetemeken tudsz-e hasonló, sajátos nevelési igényű diákokat segítő szervezett kezdeményezésről?

[Kálmán]: Minden egyetem köteles valamiféle segítséget nyújtani, ezt a felsőoktatási törvény írja elő. Ennek a formája és a kerete eléggé eltérő. Sok egyetemen van kortárs mentor program, de korrepetálásról nem nagyon hallottam eddig. Érdeemes megnézni az egyetemek honlapját.

[Ádám]: -Mit gondolsz, az SNI-s hallgatókat mivel lehet legjobban segíteni tanulmányaik során az egyetemen? Vagy, ha van róla tudomásod/ötleted, akár a középiskola során?

[Kálmán]: Szerintem a fizikai akadálymentesítésben is nagyon el vagyunk maradva: ahol mozgássérültek számára meg is történt az akadálymentesítés, ott sem feltétlenül gondoltak az érzékszervi fogyatékossgal élőkre, vagy a figyelemzavaros vagy autizmus spektrum zavaros hallgatókra, diákokra. Ahhoz, hogy ők tudjanak közlekedni, tájékozódni és hozzájussanak minden alapvető információhoz, szintén szükség van akadálymentesítésre. Ráadásul ez nem csak fizikai akadályokra vonatkozik, hanem ügyintézési folyamatok akadálymentesítésére is.

Emellett az emberek gondolkodásában volna szükség alapvető változásra, fontos lenne, hogy mindenki, minden állampolgár rendelkezzen alapvető tudással a fogyatékossgokról és a tanulási zavarokról. Ez sokat javítana azon, hogyan kezelünk hétköznapi helyzeteket, amiben részt vesz SNI-s diák is.

[Ádám]: - Az egyetem oktatóinak hozzáállásáról a sajátos nevelési igényű hallgatók felé van-e tudomásod esetleg? Akár közvetlenül az oktatóktól érkező, akár közvetetten a diákoktól érkező visszajelzés alapján.

[Kálmán]: Én segítőkészséget és segíteni akarást tapasztalok az oktatók részéről. Bár az is látszik, hogy az esélyegyenlőségi regisztrációról vagy a szolgáltatásainkról sokan nem rendelkeznek naprakész információkkal. Nagyon ritkán hallok negatív tapasztalatokról a hallgatóktól.

[Ádám]: -Véleményed szerint milyen jelenleg amblokk a sajátos nevelési igény megítélése a hétköznapiakban? Gondolok itt pusztán a fogalom elterjedtségére, de az ezzel kapcsolatos visszacsatolásokra is (pozitív/negatív).

[Kálmán]: Abból tudok véleményt alkotni, hogy sok hallgató negatív tapasztalatokkal érkezik meg az egyetemre. Attól félnek, hogy itt is megbélyegzik majd őket, vagy lenézik majd, ha kiderül. De aztán visszajönnek később és elmondják, hogy az egyetemista fiatalok sokkal

pozitívabban állnak ehhez, mint a közoktatásban a gyerekek vagy akár a tanárok. Sokak számára nem tiszta, hogy mit jelent az SNI. Azt gondolják még pedagógusok is, hogy ez egy igazolás arról, hogy valaki buta vagy lusta. A pedagógusképzésbe beépült már valamennyire az SNI-s diákok oktatása, de nagyon sok olyan idősebb pedagógus van, aki soha nem tanult neurológiai eltérésekről, vagy arról, hogyan kell oktatni egy érzékszervi fogyatékos gyereket. Az még itt az egyetemen is furcsa egyesek számára (legyen az oktató vagy hallgató), hogy miért kap többletidőt, aki évfolyamelső között van. Nem köztudomású, hogy a diszgráfiás, diszlexiás vagy éppen autizmus diagnózissal érkező hallgatók jelentős többsége átlag feletti IQ-val rendelkezik. Tehát az, hogy nem tud megtanulni olvashatóan írni, társul egy átlag feletti intelligenciával. Pedig sokban múlik az oktatókon, hogy ezt mennyire tudja majd a hallgató kiaknázni. Ezért is sikeres a K. program, mert itt egyénre szabottan van lehetőség a tudás átadására.

[Ádám]: -Végezetül szeretnél-e bármit hozzáfűzni az aktuális témánkhoz, amit úgy érzel fontos, de nem hangzott el? Lehet ez közvetlenül a K. Programhoz kapcsolódó, de általános konstruktív fejlesztő javaslat is az SNI-s diákok oktatásához kapcsolódóan.

[Kálmán]: A legfontosabb a szemléletformálás szerintem. Fontos, hogy az oktatók tudják, mi áll egy-egy diagnózis mögött. Mire az nem képes a hallgató, sehogyan sem. Mi az, amiben viszont várhatóan jobb lesz, mint a többiek. A tanulási zavar nem csak annyit jelent, hogy nem tud szépen írni vagy olvasni valaki. Neurológiai szinten van eltérés az ő agyműködésükben, amittől ők nem rosszabbak vagy jobbak, hanem mások. Máshogy értenek meg dolgokat, más-hogy oldanak meg problémákat, stb. Ez tudományos értelemben innovációs lehetőség is lehet.

1. Kérdőív:

1. táblázat: 1. kérdőív nyelvi kérdések

Nyelvi (NY)	Kérdések	Válasz
1	Szeret a szavakkal játszani. Szívesen tanul meg verseket, szójátékokat, nyelvtörőket, találós kérdéseket, és ezeket könnyen felidézi.	
2	Beszélgetésekben kezdeményező.	
3	Könnyen kifejezi a gondolatait mind szóban, mind írásban.	
4	Több irányból közelíti meg, írja le a dolgokat (pl. adott tárgy hogy néz ki, mire való, használatának előnyei-hátrányai stb.).	
5	Amit frissen hall, megjegyzi, és saját szavaival adja vissza.	
6	Háttérismereteit könnyen verbalizálja.	
7	Rengeteget kérdez.	
8	Szívesen elmagyarázza, hogyan jutott el egy probléma megoldásához.	
9	Szókincse a korához képest szokatlanul fejlett.	

2. táblázat: 1. kérdőív logikai-matematikai kérdések

Logikai-Matematikai (LM)	Kérdések	Válasz
1	Szívesen végez olyan tevékenységeket, amelyekben számolni kell.	
2	Környezetében geometriai formákat fedez fel, megszámlálható dolgokat talál (pl. csempék, virágok, falevelek).	
3	A kisebb egységeket nagyobb egységekbe szervezi	
4	Az általános megállapításokat példákkal támasztja alá.	
5	Egy számára nem ismert matematikai feladványra több megoldást is talál.	
6	El tudja mondani, hogy milyen lépésekben jutott el a megoldásig.	
7	A dolgokat többféle módon csoportosítja, felfedezi az azonosságokat és a különbségeket.	
8	A problémamegoldás során tervszerűen halad	
9	Szereti a kirakós rejtvényeket, a darabokat gyorsan egymáshoz illeszti.	

3. táblázat: 1. kérdőív testi-mozgási kérdések

Testi-Mozgási (TM)	Kérdések	Válasz
1	Szívesen végez mozgással járó tevékenységeket (pl. futás, ugrás, mászás, egyensúlyozás).	
2	Könnyedén mozog, mozdulatokat könnyen ismételi vagy utánoz.	
3	Hamar felveszi a ritmust vagy lépést.	
4	Könnyen elsajátít nagymozgásokat igénylő készségeket (pl. görkorcsolyázás, ugrókötelezés).	
5	Könnyen elsajátít finommozgásokat igénylő készségeket (pl. másokhoz képest gyorsabban megtanul tűbe fűzni, papírt hajtogatni).	
6	Egyedül próbál elsajátítani egy-egy-új mozgáskészséget.	
7	Szereti a tárgyakat megérinteni, körbetapogatni, hogy ezzel is többet tudjon meg róluk.	

4. táblázat: 1. kérdőív téri kérdések

Téri (TR)	Kérdések	Válasz
1	Elképzeléseit szereti vizuálisan kifejezésre juttatni, saját ízlése szerint rendez be környezetét.	
2	Motívumokat tervez és rajzol.	
3	Nagy képzelőerővel illeszt össze dolgokat egyetlen alakzattá (pl. kollázs, szobor).	
4	Fejlett térlátással rendelkezik.	
5	Könnyedén szétszed és összerak dolgokat (pl. kirakós játékok, szerkezetek).	
6	Tárgyakat különböző módokon csoportosít.	
7	Művészeti szempontból értékeli a dolgokat, figyel a színekre, vonalakra, textúrára stb.	
8	Alaposan kihasználja a papíron rendelkezésre álló teret.	
9	Rajzaiban ügyel a fontos részletekre.	

5. táblázat: 1. kérdőív zenei kérdések

Zenei (ZN)	Kérdések	Válasz
1	Szeret zenével foglalkozni.	
2	Az újonnan hallott dallamot vagy ritmust rögtön elismétli.	
3	Maga komponál dallamot vagy ritmust.	
4	Tud kottából énekelni.	
5	Felismeri a hangszereket egy hallott zeneműben.	
6	Képes hallás után játszani valamilyen hangszerezen.	
7	Önálló tanulás közben valamilyen dallamot énekel vagy dúdol.	
8	Érdekli, hogy milyen hangokat tud kicsalni különböző tárgyakból.	

Testi/kinesztéziás intelligencia: Ez az intelligencia a test fizikai mozgásaihoz kötődik, de hozzá tartozik az agynak a mozgásokat irányító, magasabb rendű műveleteket végző területe is. A testi/kinesztéziás intelligencia olyan fizikai mozgások során játszik szerepet, mint a sportok, a tánc, a fizikai gyakorlatok, valamint, amikor önmagunkat kifejezzük a testünk segítségével, ide tartozhat a dráma, a testnyelv, a kreatív/kifejező tánc. (Learning styles, 2023)

Interperszonális (személyközi) intelligencia: Ez az intelligencia elsősorban a személy-személy kapcsolatokban és a kommunikáció során működik. A személyek közötti kölcsönhatásokban aktiválódik, olyanokban, amelyekben a hatékony kommunikáció, a közös célért való együttműködés, és az egyes emberek közti különbségek észrevétele a fontos. Gyakorlatilag az

empátia, érzelmi érettség, és egyéb, közel szinonim tulajdonságok, melyek meghatározzák. (Learning styles, 2023)

Logikai/matematikai intelligencia: Ez az intelligencia a deduktív és induktív gondolkodással, a számokkal, és az elvont mintázatok felismerésével kapcsolatos, legtöbbször a tudományos területekkel állítják párhuzamba. A logikai/matematikai intelligencia aktiválódik az olyan helyzetekben, amikor problémamegoldásra, egy új kihívásnak való megfelelésre, van szükség. (Learning styles, 2023)

Zenei/ritmikai intelligencia: Ez az intelligencia a különböző környezeti hangok hangzásbeli mintáinak felismerésén, valamint a ritmusokra, ütemekre való érzékenységen alapszik. A zenei/ritmikai intelligencia a zene és a ritmus által az agyra kifejtett rezonancia és vibrációs hatás eredményeként lép működésbe. (Learning styles, 2023)

Verbális/nyelvi intelligencia: Ez a szavakhoz, az írott és beszélt nyelvhez kötődő intelligencia domináns szerepet tölt be a legtöbb nyugati oktatási rendszerben. A verbális/nyelvi intelligenciát ébreszti fel a kimondott szó, a gondolatok vagy versek olvasása, vagy a saját elképzelések, gondolatok, versek leírása, vagy mint a humor fajtái, mint például a szójátékok, a viccek. (Learning styles, 2023)

Vizuális/téri intelligencia: Ez az intelligencia, amely a látásra, valamint a tárgyak vizualizálására (látva érzékelni) hagyatkozik, a belső mentális képek létrehozásának képességét foglalja magába. A vizuális/téri intelligencia működését az agy számára szokatlan, élvezetet okozó, színes tervek, minták, alakzatok, képek bemutatása, vagy ilyeneknek a létrehozása válthatja ki, továbbá az aktív képzelet olyan folyamatokban, mint a vizualizáció által irányított képzelet. (Learning styles, 2023)

Intraperszonális (személyen belüli) intelligencia: Ez az intelligencia az ember belső állapotával, az önreflexióval, a mentális valóság tudatosságával kapcsolatos. Az intraperszonális intelligencia akkor aktivizálódik, amikor magunk megfigyelését okozó, illetve az én belső tényezőivel kapcsolatos tudást igénylő helyzetbe kerülünk, mint amilyen az érzéseinkkel kapcsolatos tudatosság, a gondolkodási folyamatok, az önreflexió, és a spiritualitás. (Learning styles, 2023)

A meghatározott kérdésekre előre meghatározott opciók közül választással kell felelni:

- 1: Ilyet nem tapasztaltam
- 2: Csak elvétve fordult elő
- 3: Több alkalommal is előfordult
- 4: Szinte mindig tapasztalható

- N: Nincs információ

A válaszok alapján átlagolhatunk, azonban fontos, hogy az N-jelű válaszokat ekkor nem szabad figyelembe vennünk.

2. Kérdőív

A kitöltéskor a kérdéseknek ki kell választani a megfelelő opciót X-jelöléssel:

- 1: nagyon ritka, közel soha
- 2: időnként
- 3: gyakori
- 4: szinte mindig

A tehetség a magas pontszám elérését jelenti, ami nagyjából 3-as átlagtól számítható.

6. táblázat: 2. kérdőív tanulási jellemzők kérdések (László, 2004)

Tanulási jellemzők (T)	Kérdések	Válaszok
1	Életkorához vagy osztályához viszonyítva szókincse fejlett. Beszédét kifejezőgazdagság, kidolgozottság és folyékonyág jellemzi.	
2	Különbféle témákról sok ismerete van.	
3	Könnyen megjegyzi és felidézi a tényeket, adatokat	
4	Gyorsan átlátja az ok-okozati összefüggéseket, igyekszik megérteni a dolgok módját, okát. Sok kérdése van	
5	Gyorsan megérti az alapelveket, könnyen jut el az általánosításokhoz.	
6	Éles eszű, jó megfigyelő. Többet „lát meg” valamiben, mint a többiek.	
7	Sokat olvas. Nem kerül el a nehéz olvasmányokat.	

7. táblázat: 2. kérdőív motivációs jellemzők kérdések (László, 2004)

Motivációs jellemzők (M)	Kérdések	Válaszok
1	Teljesen elmerül bizonyos témákban, problémákban. Kitartóan keresi a feladatok megoldását, nehéz Átvinni egyik feladatról a másikra.	
2	Könnyen megunja a rutinszerű feladatokat.	
3	Kevés külső motivációra van szüksége olyan munkánál, ami kezdetől fogva lelkesíti.	
4	Önkritikus. A tökéletességre törekszik.	
5	Jobban szeret önállóan dolgozni, a tanár részéről kevés irányítást igényel.	
6	Sok „felnöttes” kérdés érdekli (politika, vallás) jobban, mint társait.	
7	Gyakran túlzottan kiemeli saját álláspontját (néha egyenesen agresszív, nézeteiben makacs).	
8	Szeret szervezni.	
9	Sokat foglalkoztatja a jó és a rossz kérdése, gyakran értékeli az embereket, eseményeket.	

8. táblázat: 2. kérdőív kreativitási jellemzők kérdések (László, 2004)

A kreativitás jellemzői (K)	Kérdések	Válaszok
1	Sok ötlete vagy megoldása van különböző problémákra. Gyakran egyedi, szokatlan, meglepő válaszokat ad.	
2	Nincsenek gátlásai véleményének kifejtésével kapcsolatban. Időnként radikális ellentmondó.	
3	Szereti a kockázatot. Kalandvágyó és töprengő.	
4	Hajlama van az intellektuális játékosagra. Gyakran fantáziál különböző intézmények, tárgyak, szerkezetek átalakításáról. („Mi lenne, ha ...?”) Ötleteit is átdolgozza, módosítja.	
5	Jó humorérzéke van.	
6	Nagyfokú érzelmi érzékenységet mutat.	
7	Fejlett a szépérzéke. Figyelmet fordít a dolgok esztétikai jellemzőire.	
8	Nonkonformista. Elfogadja a rendetlenséget. Nem érdeklődik a részletek iránt.	
9	Konstruktívan bírál. Nem fogadja el a tekintélytől eredő kijelentéseket kritikus elemzés nélkül.	

9. táblázat: 2. kérdőív vezetési-társas jellemzők kérdések (László, 2004)

Vezetési-társas jellemzők (V)	Kérdések	Válaszok
1	Jól viseli a felelősséget. Lehet rá számítani, hogy amit megígért, jól megcsinálja.	
2	Mind kortársaival, mind a felnőttekkel kapcsolatban nagy az önbizalma.	
3	Osztálytársai szeretik.	
4	Jól együttműködik társaival és a tanárokkal. Nem szereti a civódást, könnyű kijönni vele.	
5	Jó verbális képességei vannak, jól megértik	
6	Könnyen alkalmazkodik új helyzetekhez. Gondolkodása, cselekvése hajlékony	
7	Szeret másokkal együtt lenni. Társaságot kedvelő és nem szereti az egyedüllétet	
8	Általában irányítószerpet játszik.	
9	Részt vesz a legtöbb iskolai társas tevékenységben	
10	Jó sportoló, minden sportot kedvel.	

3. Kérdőív:

Az alábbi kérdéskörök találhatók meg benne, jelölve a hozzájuk tartozó kérdések számával:

- továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola: 1, 4, 14, 21, 27
- érdeklődés, kutatás: 3, 7, 10, 19, 23
- elmélyülés, kitartó munka: 2, 9, 18, 24, 30
- jó osztályzat az iskolában: 6, 11, 15, 22, 29
- megfelelő közösségi pozíció társaim közt: 5, 12, 13, 20, 26
- jutalom a családban: 8, 16, 17, 25, 28, 31

A kérdéseknél a következők szerint kell válaszolni pontokkal:

- -2: egyáltalán nem jellemző rám és egyáltalán nem értek vele egyet
- -1: általában nem jellemző rám és általában nem értek vele egyet
- 0: nem tudom eldönteni
- 1: gyakran jellemző rám és nagyrészt egyet értek vele
- 2: Szinte mindig jellemző rám és teljesen egyetértek vele

A kiértékelés során átlagoljuk a különböző kérdéskörök válaszaira adott pontszámokat, majd ebből igyekszünk következtetéseket levonni.

10. táblázat: 3. kérdőív kérdések 1-14 (László, 2004)

Tanulási attitűd	Kérdések	Válaszok
1	Ha tanulok, az lebeg a szemem előtt, hogy így juthatok magasabb pozícióba (jobb iskola, álláshoz, jobb munkahelyhez...).	
2	Ha elkezdek egy feladaton dolgozni, semmi nem tud kizökkenteni belőle.	
3	Csak azt szoktam megtanulni, ami érdekel.	
4	Célom a továbbtanulás, ezért alaposan tanulok.	
5	Ha rossz eredményt érek el, szégyenkezem a családom és a társaim előtt.	
6	Ha nem jutalmaznának jó jegyekkel, nem tanulnék.	
7	Magamtól is utánanézek a dolgoknak, hogy a kérdéseimre választ kapjak.	
8	Érdemes jól tanulni, mert otthon jár érte a jutalom.	
9	Néha úgy elmerülök a tanulásban, hogy elfelejtkezem minden másról.	
10	Ha valami érdekeset találok a tananyagban, sokszor hozzáolvasok, még ha nem is kötelező.	
11	Az eredmény (például osztályzat) a tudásom mércéje, ezért igyekszem minél jobban teljesíteni, tesztekben minél több %-ot elérni.	
12	Több időt fordítok a tanulásra, ha úgy érzem, hogy társaim többet tudnak nálam.	
13	Szeretem, ha megdicsérnek mások előtt azért, mert tanulok.	
14	Ha arra gondolok, hogy több tanulással jobb lehetőségeket érek el, szorgalmasabban tanulok.	

11. táblázat: 3. kérdőív kérdések 15-31 (László, 2004)

Tanulási attitűd	Kérdések	Válaszok
15	Az unalmasabb anyagokat is megtanulom, mert nem mindegy, milyen eredményem lesz.	
16	Ha jó bizonyítványt kapok, otthon ajándékot kapok érte.	
17	Attól félek, hogy nem tudok a családom elvárásainak megfelelni.	
18	Annyira tudom a figyelmem összpontosítani a tanulásra, hogy semmi sem tud megzavarni.	
19	Szeretek a dolgok mélyére ásni.	
20	Bánt, hogy mit gondolnak rólam a társaim, ha rosszul teljesítek.	
21	Ha többet tudok, jobban érvényesülhetek.	
22	Ha nem kapnék elismerést az eredményeimért, nem lenne olyan izgalmas számomra a tanulás.	
23	Élvezem, ha egy bonyolult feladatot önállóan meg tudok oldani.	
24	Ha egy problémát akarok megoldani, semmi sem tud eltéríteni.	
25	Csalódnak bennem otthon, ha rossz eredményt érek el.	
26	Az növeli a tanulási kedvemet, ha munkatársaim/tanuló társaim (környezetem) elismernek.	
27	A nagyobb tudás biztosítja, hogy később még komolyabb tudás birtokába juthassak (magasabb fokú oktatás).	
28	A jó eredményt otthon nagy elismeréssel fogadják, akár ajándék, pénz.	
29	A jó eredmény kapása a legfontosabb számomra	
30	Nagyon kitartóan szoktam tanulni, dolgozni.	
31	A jó tanulást a szüleim jutalmazták.	

4. Kérdőív:

A kérdések megválaszolásakor a következő számokból válaszhatnak a kitöltők:

- 1: egyáltalán nem jellemző rám
- 2: nem jellemző rám
- 3: változó, igen is meg nem is
- 4: jellemző rám
- 5: nagyon jellemző rám

Az 5. kép mutatja, hogy melyik kérdéskörhöz melyik kérdések tartoznak pontosan. A kérdések sorszáma mellett néhány esetben látható n-jelzés azt takarja, hogy a kiértékelés során a választ 6-os értékből kivonva kell figyelembe venni. Ezt természetesen a kitöltők nem tudják előre. Az egységes értékelés céljából a tanulási stílusokhoz kapott értékeket átlagolni szükségeltetik.

12. táblázat: 4. Kérdőív kérdések 1-10 (Bernáth László, 2015)

4. kérdőív	Kérdések	Válaszok
1	Nyugtalanít, ha tanulás közben csend van körülöttem.	
2	Könnyebben meg tudok tanulni egy új dolgot, ha megmutatják, mintha szóban elmondják.	
3	Jól tudok füzetből tanulni.	
4	Látnom kell a megtanulandó szöveget ahhoz, hogy megjegyezzem.	
5	Könnyebben megértem a tanár magyarázatát, ha egy ábrával vagy táblázattal szemlélteti.	
6	Tudni szoktam, hogy mi a logikája az alfejezetek sorrendjének a tananyagban.	
7	Gyakran előfordul, hogy megtalálom egy feladat megoldását, de nem tudom elmondani, hogyan jutottam a megoldásra.	
8	Tanulás közben szeretek járkálni.	
9	Élvezem, ha egy tanár olyan kérdéseket tesz fel, amin gondolkodni kell	
10	Szeretem, ha párban kapjuk a feladatokat az órán	

13. táblázat: 4. Kérdőív folytatása kérdések 11-33 (Bernáth László, 2015)

11	Jobban szeretem az olyan feladatokat, ahol mozdulatokat kell megtanulnom.	
12	Ha látom a megtanulandó szöveget, könnyebben megjegyzem.	
13	Könnyebben tanulok meg egy bekezdést a tankönyvből, ha átlátom, hogyan kapcsolódik az előző és a következő bekezdéshez.	
14	A tanári magyarázat nem sokat jelent nekem, inkább tankönyvből tanulok.	
15	Könnyebben megy a tanulás, ha közben mozoghatok.	
16	Inkább egyedül szeretek dolgozni.	
17	Szeretek problémákon gondolkodni.	
18	Jobban szeretek táncolni, mint tanulni.	
19	Nagyon hasznos számomra, ha a tanár ábrákat mutat, amikor magyaráz.	
20	Gyakran úgy tanulom meg a dolgokat, hogy a tanár magyarázatát jegyzem meg	
21	Jobban megy nekem az olyan feladat, ahol valamilyen mozdulatot kell megtanulnom	
22	Hangosan szoktam elolvasni a tananyag szövegét, amikor felkészülök.	
23	Jobban szeretem a tanár magyarázatát meghallgatni, mint ha a könyvből kellene megtanulni az anyagot	
24	Teljes csendben tudok csak tanulni.	
25	Ha vannak ábrák, rajzok a könyvben, könnyebb a tanulás.	
26	Könnyen jegyzek meg mozdulatokat.	
27	Jól tudok úgy tanulni, ha csak némán olvasva átveszem a leckét.	
28	Azt jegyzem meg könnyen, amit a tanár elmond.	
29	A csoportmunka nekem segít, hogy jobban menjen a tanulás	
30	Szeretem aláhúzni vagy színessel kiemelni a lényegét a szövegben	
31	Gyakran előfordul, hogy megtalálom a matematika példa megoldását, de nem tudom elmagyarázni és bebizonyítani, hogyan jutottam el a megoldáshoz	
32	Könnyebben tanulok egy szöveget, ha olvasom, mint ha hallgatom.	
33	Szívesebben tanulok az osztálytársammal vagy a barátommal, mint egyedül.	

14. táblázat: 4. Kérdőív folytatása kérdések 34-57 (Bernáth László, 2015)

34	Fontos számomra, hogy megértssem a tanulnivaló tá- gabb összefüggéseit.	
35	Tanulás közben zavaró, ha beszélgetnek körülöttem.	
36	Általában átlátom a tananyag logikai felépítését.	
37	Akkor tanulom meg könnyen a dolgokat, ha bemu- tatják, hogyan kell csinálni.	
38	Szeretem hangosan átismételni a tanulnivaló főbb pontjait.	
39	Jobban tudok tanulni, ha csend van körülöttem.	
40	Jobban szeretem az olyan feladatokat, amin gondol- kodni kell, mint azokat, ahol a tanultakat kell alkal- mazni.	
41	Könnyebben tanulok meg valamit, ha hangosan mondom, mintha csak magamban olvasom.	
42	Sokszor eszembe jut, hogy mi lehet a válasz a tanár kérdésére, de nem tudom megindokolni, miért az jó válasz.	
43	Dolgozatírásnál sokszor tudom, hogy a válasz a tan- könyvben a lapon hol helyezkedik el.	
44	Egyedül szeretek tanulni.	
45	Könnyebben megtanulom a logikus dolgokat.	
46	Akkor tanulok könnyen, ha közben szól a rádió, tv, zene.	
47	Jobban megértem a tankönyvben a szöveget, ha ábra is van hozzá.	
48	Dolgozatírásnál vagy felelésnél szinte látom azt az oldalt, ahol az anyag a tankönyvben vagy füzetben van.	
49	Amikor egy matematika példát megoldok, szinte minden lépést meg tudok indokolni, hogy miért tet- tem.	
50	Szeretem, ha a tankönyvben az ábrák, táblázatok színesek	
51	Szívesebben tanulok hosszabb anyagrészeket, ahol látom az összefüggéseket, mint különálló leckéket.	
52	Felelésnél gyakran szó szerint emlékszem a könyv vagy füzet szövegére.	
53	Ha tanulok valamit, szeretem tovább gondolni azt.	
54	Szeretek jegyzetelni.	
55	Szeretek úgy tanulni, hogy rajzot, ábrát készítek közben.	
56	Nem zavar tanulás közben, ha a háttérben megy a tv vagy szól a zene.	
57	Szeretek másokkal csapatban dolgozni.	

A kérdőív összesen kilenc tanulási stílust különít el:

- **Auditív-aktív:** A diákok számára különböző mértékben jelent segítséget, ha tanulás közben hangosan ki is mondják az elsajátítandó ismereteket. Az auditív-aktív beszédprodukciónak egyik leghatékonyabb módja a tanultak próbafelmondása, ami az ezen a skálán magas értéket elérő diákok számára fokozottan hasznos lehet. Ugyanakkor reális veszély, ha a diák auditív ingereket könnyen jegyez meg, hogy túlzottan támaszkodik a tananyag szó szerinti megjegyzésére, ennek elkerülése érdekében hasznos a tartalom átfogalmaztatása, saját szavakkal történő leírása, amennyiben az lehetséges. (Bernáth László, 2015)
- **Auditív-befogadó:** Ebbe a csoportba tartozók szintén a verbális ingereket preferálják, azonban ezt leginkább külső forrásból szeretik, tudják produktívan befogadni. Ez nem kell, hogy a tanárra koncentrálódjon, de ez a legkézenfekvőbb forrás a tanórák miatt. Hasznos lehet digitális hangfelvétel készítése. (Bernáth László, 2015)
- **Vizuális-ábra:** Olyan ingerek segítik ekkor a tanulást, amelyek téri információkon alapulnak. Ezek a téri információk különböző megjelenésűek lehetnek, alkalmas például egy táblázat, diagram, gondolattérkép, fogalom piramis, stb. (Bernáth László, 2015)
- **Vizuális-szöveg:** Ekkor a tanulás leginkább írott forrásból a hatékony. Ez a forrás lehet füzetbe jegyzetelt munka, tanórán a táblán megjelenő összegzett lényeg, vagy akármilyen írásos segédeszköz (például könyv, digitális tananyag). Azonban ekkor fontos kiemelni, hogy a jegyzetelés külalakja, hatásossága, átláthatósága is fontos szerepet játszik a későbbi tanulás hatékonyságában. (Bernáth László, 2015)
- **Mozgás:** Ekkor a mozgásos ingereknek van szerepe a tanulásban. Természetesen ekkor maga a mozgás lehet a tanulás konkrét tárgya, vagy csak egy segédcselekvés, ami az ismeretek elmélyülését támogatja. A tanulás közbeni mozgás azonban természetesen nem mindenkinek hasznos, érdemes összehasonlítani ezt, mielőtt a módszer hosszútávú alkalmazása mellett döntünk. Ezen módszer valós iskolai alkalmazása talán az egyik legkorlátozottabb, mivel tantermekben nincs lehetőség csoport szintű mozgásokra rendszeresen és hatékonyan. (Bernáth László, 2015)
- **Csend:** Ez inkább vonatkozik a tanulási környezetre, mint magára a tanulás módszerére. A csendes környezet javítja tanulásunk hatékonyságát, de ennek mértéke relatív. Fontos azonban, hogy csak a szélsőséges eseteket megszokni negatív hatással lehet életünkre hosszútávon. Például egy csendben tanuló személynek is kellhet később hangzavarban dolgozni bizonyos esetekben, vagy ugyan ez fordítva, nincs mindig lehetőség zenével

tanulni/teljesíteni, például egy számonkérés alkalmával. (Bernáth László, 2015) Társas: Ekkor a tanulást a csoportos munka serkenti. Ennek fontos aspektusa, hogy megfelelően kell tudni csapatban dolgozni a résztvevőknek, ehhez is készség kell. Ezen felül, az egyéni motivációkat is érdemes kideríteni további kérdésekkel, vizsgálatokkal. Teljes mértékben nem hagyatkozhat a csoportos munkára, mert könnyen szélsőségessé válhat, miszerint önállóan képtelen a munkavégzésre. (Bernáth László, 2015)

- **Értelmes:** Ennél a mérési szintnél kétféle fő cél különíthető el. Fontos, hogy hatékony módszereket ismerjenek meg a tanulók, melyek önmaguk számára alkalmasak a hatékony tanulás érdekében, és különböző életterületeken is alkalmazhatják adott esetben. Emellett a konkrét tudás elsajátítása is szintén fő cél, azonban nem a konkrét magolás, hanem az ismeretek megértése, ez szolgál utána forrásként, hogy a különböző információkat összekapcsolhassák adott esetben. (Bernáth László, 2015)
- **Intuitív:** A személy ilyenkor a logikai lépések helyett heurisztikusan gondolkodik, és nem tudja lépésekre bontani a gondolkodás folyamatát, de maga a feladatmegoldása hatékony. A kreatív, a szokatlan megoldásokat igénylő helyzetekben ez a megoldásmód kifejezetten hatékony lehet. (Bernáth László, 2015)

9 skála	Kérdés-szám	Kérdések	Max. skálaérték
Auditív-aktív	4	22 27n 38 41	20
Auditív-befogadó	4	14n 202328	20
Vizuális/ábra	8	2 5 19 2537 47 50 55	40
Vizuális/szöveg	9	3 4 1230 32 43 48 52 54	45
Mozgás	6	8 11 15 18 21 26	30
Csend	6	1n 24 35 39 46n 56n	30
Társas	6	10 16n 29 33 44n 57	30
Értelmes	10	6 9 13 17 34 36 40 45 51 53	50
Intuitív	4	7 31 42 49n	20
összes	57		

1. kép: 4. Kérdőív kiértékelési segédlet (Bernáth László, 2015)